

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ

ОЗЗСО I – III ступенів с. Багринівці

02 січня 2025 року № 01

ПРОГРАМА

загальної підготовки працівників ОЗЗСО I-III ступенів с.Багринівці до дій у надзвичайних ситуаціях

I. Загальні положення

1.1. Програма загальної підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях (далі - Програма) розроблена відповідно до Типової програми загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій Вінницької області до дій у надзвичайних ситуаціях, Кодексу цивільного захисту України та постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» з метою встановлення рекомендованого змісту різних форм навчання, а також навчального часу на їх проведення.

1.2. В процесі вивчення Програми рекомендується: ознайомлення із завданнями та особливостями організації заходів цивільного захисту в закладі освіти; вивчення основних способів захисту працівників та здобувачів освіти (НС) з урахуванням особливостей розташування школи відносно імовірних вражаючих факторів надзвичайних ситуацій; ознайомлення з інформацією, що міститься в планах реагування на НС про дії в умовах загрози і/або виникнення НС; набуття практичних вмінь щодо користування засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння і сприяння проведенню рятувальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації НС; оволодіння навичками з надання першої допомоги потерпілим.

II. Орієнтовний обсяг засвоєних знань та вмінь за Програмою.

2.1. У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується знати: основні небезпечні виробничі фактори, техногенні та природні небезпеки, що ймовірні для місця розташування школи; основні принципи функціонування об'єктової системи цивільного захисту, організацію оповіщення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації; засоби індивідуального та колективного захисту, порядок і правила користування ними; обов'язки і дії працівників під час загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій; способи та засоби запобігання пожежам та вибухам, типові дії працівників при їх виникненні, способи застосування первинних засобів пожежогасіння; побутові дозиметричні прилади, їх призначення та особливості користування ними; заходи щодо сприяння проведенню в школі аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в умовах виникнення НС.

2.2. У результаті проходження навчання за Програмою рекомендується вміти: запобігати створенню умов, що можуть привести до виникнення НС; чітко діяти за сигналами оповіщення, практично виконувати заходи згідно із планами реагування на НС; користуватися засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння; сприяти проведенню аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт в

умовах виникнення НС; дотримуватися режимів радіаційного захисту; надавати першу допомогу потерпілим у НС.

2.3. За підсумками навчання за Програмою рекомендується формування психологічної готовності до адекватних дій в умовах стресового впливу уражаючих чинників НС.

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ТЕМ ЗА РОЗДІЛАМИ ПРОГРАМИ:

Основні способи захисту і дій в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій

Тема 1: „Оповіщення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій, права і обов’язки у сфері цивільного захисту” Основні поняття про надзвичайну ситуацію. Оповіщення населення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації. Дії населення при попереджувальному сигналі „ Увага всім! ”. Повноваження суб’єктів забезпечення цивільного захисту. Права і обов’язки громадян України у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій. Діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо організації життєзабезпечення населення у зоні надзвичайної ситуації. Організація харчування. Забезпечення населення, яке потерпіло, одягом, взуттям і товарами першої необхідності. Подання фінансової допомоги потерпілим. Медичне обслуговування та санітарно-епідеміологічний нагляд у зонах надзвичайної ситуації та тимчасового відселення.

Тема 2: „Правила поведінки населення під час землетрусів, затоплень, селєвих потоків, зсувів, ураганів, лісових пожеж, снігових заносів та ожеледиць. Безпека при масових скупченнях людей” Види стихійних лих та їх загальні характеристики. Землетрус, природа та наслідки цього явища за 12-бальною шкалою виміру сили землетрусу. Правила поведінки і дій виробничого персоналу та населення при землетрусах. Дії виробничого персоналу і населення у разі виникнення зсувів та селєвих потоків. Природа затоплення, можливі наслідки та порядок дій. Механізм явища вітрів та ураганів. Виміри сили вітру, правила поведінки та дій при сильному вітрі і урагані. Причини виникнення та класифікація природних пожеж. Правила поведінки та заходи безпеки населення при виникненні значних лісових та торф’яних пожеж. Снігові заноси, ожеледиця, як стихійне явище та ліквідація їх наслідків. Психологія натовпу. Правила поведінки та дії у разі масового скупчення людей.

Тема 3: „Норми поведінки та дії населення під час радіаційних аварій і радіаційного забруднення місцевості. Режими радіаційного захисту” Природні джерела радіації. Створені людиною джерела випромінювання та забруднення місцевості. Можливі наслідки їх використання. Дія радіації на людину. Поняття про дози опромінення. Основні границі доз сумарного опромінення по групах критичних органів. Ступені променевої хвороби. Побутові дозиметричні прилади, їх призначення, використання та робота з ними. Дії населення під час радіаційного забруднення місцевості. Режими радіаційного захисту для населення при проживанні у населених пунктах (непрацездатне населення). Режими радіаційного захисту населення. Режими захисту працівників при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт в осередках ураження.

Тема 4: „Стандартні дії населення при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин. Дегазація приміщень, особистих речей, одягу” Класифікація основних небезпечних хімічних речовин. Токсична дія їх на організм людини. Зосередження небезпечних хімічних речовин

на промислових об'єктах. Токсини. Хлорорганічні сполуки. Аміак. Металева ртуть. Токсична доза. Контроль за місцями зберігання, утворення й утилізації відходів небезпечних хімічних речовин. Наслідки аварій на хімічнонебезпечних об'єктах. Норми поведінки та дії робітників, службовців та населення при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин.

Використання особистих засобів захисту. Застосування захисних споруд, сховищ. Евакуація людей. Проведення заходів з ліквідації наслідків аварій з виливом небезпечних хімічних речовин. Поняття про дегазацію. Порядок та способи проведення дегазації підвір'їв, вулиць, обладнання, одягу. Санітарна обробка людей. Невідкладна та перша допомога при ураженні небезпечними хімічними речовинами.

Тема 5: „Порядок проведення евакуації населення у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру” Евакуація, її принципи, мета та завдання. Загальна евакуація та шляхи її проведення. Комплекс заходів (часткова евакуація), що здійснюється завчасно для захисту студентів, учнів інтернатів, вихованців дитячих будинків, пенсіонерів та інвалідів, які утримуються у будинках для осіб похилого віку, хворих у лікувальних закладах. Евакуаційні органи, їх функції та завдання. Безпечні для розміщення евакуйованого населення райони та порядок його доставки від пунктів висадки до місць розміщення, вимоги до них. Порядок проведення евакуації. Заходи, які необхідно виконати у квартирі (домі) перед вибуванням. Обов'язки евакуйованих громадян. Правила поведінки на збірних евакуаційних пунктах, маршрутах руху та приймальних евакуаційних пунктах. Захист людей та медичне забезпечення у ході евакуації. Розміщення та забезпечення життєдіяльності евакуйованого населення.

Тема 6: „Пожежо- та вибухонебезпечні предмети на виробництві та у побуті. Рекомендації населенню щодо профілактики та дій під час виникнення пожеж” Пожежі та їх складові небезпеки для людей. Види вибухів на вибухонебезпечних об'єктах. Наслідки пожеж та вибухів. Основні вражаючі фактори пожеж. Профілактика пожеж та вибухів на виробництві і в побуті. Заходи щодо зниження втрати від них. Дії населення при виникненні пожежі. Гасіння пожеж та проведення рятувальних робіт. Основні способи надання першої допомоги під час отруєння чадним газом та при опіках. Правила поведінки при виявленні вибухонебезпечних предметів. Профільна тематика для працівників агропромислового комплексу

Тема 7: «Профілактика отруєнь недоброякісними харчовими продуктами та грибами». Профілактика отруєнь недоброякісними продуктами харчування і грибами. II. „Правила користування засобами колективного і індивідуального захисту, первинні засоби пожежогасіння”

Правила користування засобами колективного і індивідуального захисту, первинні засоби пожежогасіння

Тема 1: „Засоби колективного захисту робітників, службовців, населення. Підвищення захисних властивостей житла” Загальні поняття про захисні споруди цивільного захисту. Характеристика та види сховищ. Протирадіаційні укриття. Обладнання сховища (протирадіаційного укриття), основні приміщення, системи життєзабезпечення. Пристосування підземних споруд в інтересах захисту населення. Найпростіші захисні споруди. Вимоги щодо розміщення захисних споруд цивільного захисту. Правила заповнення

та поведінки тих, хто укривається у захисних спорудах. Евакуація людей із заваленої захисної споруди. Використання захисних споруд у мирний час. Проведення робіт щодо посилення захисних властивостей житла від впливу небезпечних чинників надзвичайних ситуацій.

Тема 2: „Засоби захисту органів дихання та шкіри. Медичні засоби індивідуального захисту, правила їх використання” Призначення та комплектуючі відмінності цивільних фільтруючих протигазів, респіраторів. Фільтруючі протигази. Принцип дії, індивідуальний підбір та правила користування протигазом. Промислові протигази та їх призначення. Респіратори, правила користування. Найпростіші засоби захисту органів дихання, порядок їх виготовлення і використання. Ізолюючі засоби захисту шкіри та їх захисні властивості. Фільтруючі засоби захисту шкіри та їх захисні властивості. Промислові засоби захисту шкіри. Пристосування виробничого та побутового одягу для захисту шкіри. Медичні засоби індивідуального захисту. Індивідуальний перев'язочний пакет. Медичні засоби, що входять до аптечок індивідуальних та їх призначення. Індивідуальні протихімічні пакети.

Тема 3: „Обов'язки дорослих щодо безпеки та захисту дітей. Засоби індивідуального захисту дітей” Обов'язки дорослого населення щодо захисту дітей. Виховання у дітей навичок поведінки в екстремальних ситуаціях. Дії батьків, персоналу навчальних закладів з захисту дітей. Захист дітей при прибуванні їх вдома, на вулиці, у навчальному закладі. Особливості розміщення дітей у сховищах. Підготовка дітей до евакуації, організація посадки у транспортні засоби, правила поведінки в дорозі та місцях розташування. Особливості обладнання дитячих протигазів, та камери захисної дитячої. Підбір та підготовка маски протигаза для дитини. Особливості використання аптечки індивідуальної та індивідуального протихімічного пакету. Пошук дітей у палаючих та задимлених будівлях.

Тема 4. „Первинні засоби пожежегасіння” Забезпечення будівель, споруд, приміщень, технологічних установок первинними засобами пожежегасіння. Вогнегасники, первинний огляд, їх позначення та розміщення. Конструктивні особливості та послідовність приведення до дії вогнегасників різних типових норм належності.

Надання домедичної допомоги постраждалим, дотримання протиепідемічних заходів

Тема 1: „Огляд місця події, обстеження постраждалого, порушення основних життєво важливих функцій організму” Виявлення небезпечних факторів, що загрожують рятівникові, постраждалим та оточуючим людям на місці події. Проведення первинного огляду постраждалого. Порядок взаємодії з диспетчером системи екстреної медичної допомоги. Ознаки порушення дихання. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Методи проведення штучного дихання. Поняття про засоби захисту дихальних шляхів при проведенні штучного дихання. Ознаки порушень діяльності серцево-судинної системи. Причини та ознаки зупинки серця. Порядок (алгоритм) проведення серцево-легеневої реанімації.

Тема 2: „Травми, термічні ураження та отруєння” Види травматичних ушкоджень. Особливості відкритих та закритих переломів. Поняття про іммобілізацію при переломах та принципи її проведення. Особливості проведення іммобілізації при підозрі на травму хребта. Принципи транспортування постраждалих. Види ран, алгоритм надання домедичної допомоги. Класифікація зовнішніх кровотеч: артеріальна, венозна, капілярна. Порядок надання домедичної допомоги при зовнішніх кровотечах. Ознаки внутрішньої кровотечі.

Сучасні методи зупинки кровотеч. Ознаки термічних опіків I, II та III ступеню, принципи надання домедичної допомоги. Перегрівання, його ознаки та особливості клінічної картини, принципи надання домедичної допомоги. Гостре отруєння чадним газом, особливості отруєнь на виробництві та в побуті, принципи надання домедичної допомоги. Невідкладна допомога при ураженні аміаком, хлором. Дії при отруєнні пестицидами.

Тема 3: „Правила поведінки населення під час проведення ізоляційно-обмежувальних заходів. Порядок проведення дезінфекції” Основні групи особливо небезпечних вірусних та бактеріальних інфекцій. Правила поведінки населення в осередках інфекційних захворювань. Заходи безпеки при виникненні підозри щодо масових інфекційних захворювань. Карантин та обсервація. Поняття про дезінфекцію. Способи та порядок проведення дезінфекції. Дезінфікуючі речовини і розчини. Профілактична, поточна, заключна дезінфекція. Особиста гігієна в умовах інфекційних осередків.

Організація заходів цивільного захисту в закладі

Тема 1: «Забезпечення виконання на об'єктах суб'єкта господарювання завдань з цивільного захисту» Об'єктовий план реагування на надзвичайні ситуації. Прогнозовані природні загрози, територіальне розміщення потенційно небезпечних об'єктів, можливі аварійні ситуації, що можуть виникати на суб'єкті господарювання, сценарії їхнього розвитку та оцінка наслідків. Сплановані 26 заходи, що перешкоджають виникненню і розвитку аварії та мінімізують наслідки прогнозованих надзвичайних ситуацій, з урахуванням специфіки виробництва та існуючих технічних засобів локалізації аварійних ситуацій та захисту. Організаційна структура цивільного захисту суб'єкта господарювання для виконання заходів плану з реагування на надзвичайні ситуації. Відомості щодо об'єктових спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту. Система керівництва рятувальними роботами, координація дій виробничого персоналу та залучених підрозділів і служб, які беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. Координація дій з населенням, яке проживає в зоні надзвичайної ситуації.

Тема 2: «Порядок дій виробничого персоналу з реагування на прогнозовані надзвичайні ситуації» Методи і способи оповіщення персоналу виробництва (цеху, відділення, виробничої дільниці) про аварію та загрозу її переростання у надзвичайну ситуацію. Дії персоналу щодо аварійної зупинки виробництва. Виведення персоналу з небезпечної зони із зазначенням порядку забезпечення його засобами індивідуального захисту, місць розташування можливих сховищ, шляхів евакуації, що не потрапляють під вплив уражальних чинників, залучення необхідних ресурсів, технічних і транспортних засобів, можливих місць розгортання і маневрування аварійнорятувальних підрозділів. Порядок отримання постійної інформації щодо розвитку аварії, робіт із її локалізації (ліквідації), щодо належної поведінки й заходів безпеки.

Тема 3: «Небезпечні виробничі фактори та заходи щодо попередження та ліквідації аварійних ситуацій на виробництві» Характерні причини аварій (вибухів, пожеж тощо) на виробництві, способи і засоби запобігання виникненню можливих аварій та обов'язки і дії працівників під час їх виникнення. Способи застосування існуючих на виробництві (виробничої дільниці) засобів захисту, сигналізації, оповіщення. Місця розташування первинних засобів

пожежогасіння. Конкретний перелік питань за темою розділу визначається виходячи із специфіки виробництва та стану природно-техногенної безпеки відповідної території.

Перевірка знань з питань цивільного захисту

Перед перевіркою рекомендується організувати для працівників консультації. Перелік питань для перевірки знань з питань цивільного захисту працівників, з урахуванням змісту програми, складається членами комісії і затверджується керівником підприємства, установи, організації. Знання з питань цивільного захисту перевіряються за допомогою тестування або заліку. Залік проводиться за екзаменаційними білетами у вигляді усного або письмового опитування. Якщо працівники показали незадовільні результати перевірки знань з питань цивільного захисту, то протягом одного місяця вони мають пройти повторну перевірку знань.

Тренінги з відпрацювання дій в умовах надзвичайної ситуації

Ситуаційні завдання для відпрацювання індивідуальних дій та дій у міні-групах щодо порядку користування засобами захисту та пожежогасіння, правил поведінки під час проведення евакуації, набуття сталих навичок з проведення серцево-легеневої реанімації.

Протипожежні тренування

Організації гасіння пожежі на початковому етапі, придбання навиків застосування первинних засобів пожежогасіння, відпрацювання практичних дій з евакуації виробничого персоналу під час умовної пожежі. Взаємодія з пожежно-рятувальними підрозділами та медичним персоналом.

Практична підготовка за планами підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту

Відпрацювання загального алгоритму дій виробничого персоналу за сигналами оповіщення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації, аварії в закладі відповідно до плану реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єкті